

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากรในมุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร มีระเบียบวิธีการศึกษา ดังต่อไปนี้

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตเนื้อหา

เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากรในมุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร โดยใช้แนวคิดจากคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.293/2550 เรื่อง หลักเกณฑ์การพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2550 ในส่วนของคุณสมบัติ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และสิทธิประโยชน์

ขอบเขตประชากร

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรทั้งหมดในการศึกษา

ประชากร	จำนวน (ราย)
ผู้สอบบัญชีภาษีอากรทั้งหมด (TA)	2,409
หัก ผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่มีใบอนุญาตในการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้วย (TA + CPA)	496
คงเหลือผู้ที่มีใบอนุญาตเฉพาะผู้สอบบัญชีภาษีอากร (TA)	1,913
บวก ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทั้งหมด (CPA)	5,147
รวมประชากรทั้งสิ้น	7,060

จากตารางที่ 2 ประชากรในการศึกษารั้งนี้ คือ ผู้สอบบัญชีภาษีอากรทั้งหมดที่มีสิทธิลงลายมือชื่อ จำนวน 2,409 ราย (กรมสรรพากร, 2553) แต่ในจำนวนนี้มีผู้ที่มีใบอนุญาตทั้งการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร จำนวน 496 ราย (กรมสรรพากร, 2553) ดังนั้นเมื่อ

หักออกไปแล้วจะเหลือผู้ที่มีใบอนุญาตเฉพาะผู้สอบบัญชีภาษีอากร จำนวน 1,913 ราย และเมื่อรวมกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ใบอนุญาตยังไม่สิ้นผล จำนวน 5,147 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2553) จะเป็นประชากรทั้งสิ้น 7,060 ราย

ขนาดตัวอย่างและวิธีการคัดเลือกตัวอย่าง

เนื่องจากประชากรมีจำนวนแน่นอน (Finite Population) Yamane ได้คิดสูตรที่ใช้ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546 : 11) คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

ผู้ศึกษากำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อน คือ 0.05 ในการสรุปผลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สามารถคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{7,060}{1 + 7,060(0.05)^2} \\ &= 378.55 \text{ หรือ } 379 \text{ ราย} \end{aligned}$$

แม้ว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ข้างต้นเท่ากับ 379 ราย แต่เนื่องจากผู้ศึกษาคาดว่าอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามจะต่ำ ผู้ศึกษาจึงจะส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 500 ชุด เพื่อให้ได้จำนวนแบบสอบถามที่ตอบกลับใกล้เคียงกับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้ข้างต้น โดยจัดส่งแบบสอบถามไปยังผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจำนวน 250 ชุด และผู้สอบบัญชีภาษีอากรจำนวน 250 ชุด เพื่อให้ได้สัดส่วนของความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน การส่งแบบสอบถามใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์และส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenient Sampling) แต่กระจายให้ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

รวบรวมจากแบบสอบถามจำนวน 500 ชุดซึ่งตอบโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูล เอกสารวารสารของกรมสรรพากร ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี และข้อมูลอื่น ได้แก่ งานวิจัย หนังสือตำราทางวิชาการ ข้อมูลออนไลน์ และวารสารต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้างนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีทั้งคำถามชนิดปลายปิดและปลายเปิด ได้แบ่งคำถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประเภทใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสอบบัญชีที่มี ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงานด้านการสอบบัญชี ลักษณะการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี จำนวนงบการเงินที่ลงลายมือชื่อรับรองเฉลี่ยใน 1 ปี การทราบข่าวและการผ่านการอบรมตามโครงการคัดเลือกผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีตามคำสั่งที่ ท.293/2550ฯ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคำสั่งที่ ท.293/2550ฯ ด้านคุณสมบัติและข้อกำหนด ได้แก่ ความจำเป็นที่ผู้สอบบัญชีต้องเข้ารับการอบรมและการทดสอบ วิชาที่ต้องอบรมและทดสอบ เงื่อนไขการปฏิบัติงานตรวจสอบที่ต้องได้รับความยินยอมจากนิติบุคคลก่อน สิทธิประโยชน์ที่ผู้ตรวจสอบและนิติบุคคลที่ยินยอมให้ตรวจสอบจะได้รับ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคำสั่งที่ ท.293/2550ฯ ด้านการปฏิบัติงานและการรายงาน ของผู้ตรวจสอบ ได้แก่ การส่งหนังสือยืนยันการออกไปกำกับภาษีซื้อ การตรวจสอบการปรับปรุงกำไร/ขาดทุนสุทธิทางบัญชีเป็นกำไร/ขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีอากร กำหนดเวลาในการยื่นรายงานการตรวจสอบภาษีอากร

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีในอนาคต ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติ เงื่อนไขและสิทธิของผู้สอบบัญชีภาษีอากรจากปัจจุบันนี้ และกรณีที่กรมสรรพากรมีแนวคิดในการสรรหาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีภาษีอากร (Certified Public Tax Accountant; CPTA) นอกจากนี้ ยังได้สอบถามความคิดเห็นเจาะลึกถึงคุณสมบัติและเงื่อนไขการปฏิบัติงานของ CPTA กรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจหรือเห็นด้วยกับการมี CPTA รวมถึงคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีในอนาคต

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ด้วยจำนวนร้อยละ (Percentage) และ ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประเภทใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสอบบัญชีที่มี ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงานด้านการสอบบัญชี ลักษณะการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี จำนวนงบประมาณที่ลงลายมือชื่อรับรองเฉลี่ยใน 1 ปี การทราบข่าวและการผ่านการอบรมตามโครงการคัดเลือกผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีตามคำสั่งที่ ท.293/2550ฯ

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคำสั่งที่ ท.293/2550ฯ ทั้งในด้านคุณสมบัติและข้อกำหนด รวมถึงด้านการปฏิบัติงานและการรายงานของผู้ตรวจสอบ

1.3 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีในอนาคต

ตารางที่ 3 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ระดับความคิดเห็น	คะแนน	ค่าเฉลี่ย
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	4.50 – 5.00
เห็นด้วย	4	3.50 – 4.49
ไม่แน่ใจ	3	2.50 – 3.49
ไม่เห็นด้วย	2	1.50 – 2.49
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1.00 – 1.49

จากตารางที่ 3 เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนนในแต่ละปัจจัย สำหรับคำถามที่วัดระดับความคิดเห็นในแบบสอบถามส่วนที่ 2-4 มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งได้กำหนดตามวิธีของลิเคท (Likert Scale) (กนกทิพย์ พัฒนาพั้วพันธ์, 2539)

2. สถิติวิเคราะห์เชิงอ้างอิงหรืออนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร โดยใช้การทดสอบที่ไม่ใช้พารามิเตอร์ คือ Chi-Square และ T-Test

2.1 เนื้อหาที่ทดสอบ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคำสั่งที่ ท.293/2550๑ ทั้งในด้านคุณสมบัติและข้อกำหนด และด้านการปฏิบัติงานและการรายงานของผู้ตรวจสอบ

2.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีในอนาคต

2.2 สมมติฐานของการทดสอบ

2.2.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร เกี่ยวกับคำสั่งที่ ท.293/2550๑

H_0 : ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร เกี่ยวกับคำสั่งที่ ท.293/2550๑ ไม่แตกต่างกัน ($M_1 = M_2$)

H_1 : ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร เกี่ยวกับคำสั่งที่ ท.293/2550๑ แตกต่างกัน ($M_1 \neq M_2$)

2.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีในอนาคต

H_0 : ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากรเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีในอนาคต ไม่แตกต่างกัน ($M_1 = M_2$)

H_1 : ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากรเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีในอนาคต แตกต่างกัน ($M_1 \neq M_2$)

2.3 การแปลความ

ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานจะดูค่า p -value ที่ได้จากการคำนวณ โดยพิจารณาว่า ค่า p -value ที่มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จะยอมรับ H_0 นั่นคือ ระดับความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากรไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

การหาแนวทางการพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร

นำผลที่ได้จากแบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอแนวทางการพัฒนาผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถาม 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ที่มีใบอนุญาตผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
2. กลุ่มผู้ที่มีใบอนุญาตผู้สอบบัญชีภาษีอากร
3. กลุ่มผู้ที่มีใบอนุญาตทั้งผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร